

Född volontär

Yvonne Björklund var redan innan pensioneringen igång med ideellt arbete. Bland socialt utsatta på Trappanér. Och som ansvarig för biblioteket i Pärlan. Sedan 17 somrar renoverar hon också det antika Frankrike på plats. Frivilligt.

Text: Örn Lindstrand | Bild: Bibbie Friman | [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 3 2009](#)

Vi träffas första gången på Café Trappanér, i källarvalven under Tabernaklet – Baptistförsamlingens vackra kyrka från 1884 i centrala Göteborg. Ett vardagsrum, en mötesplats för utslagna och hemlösa. Kvällstid. Det är full rulle. Yvonne Björklund ansvarar för "garderober" – gratis kläder och skor. Här kan man också lämna våta persedlar eller smutstvätt för torrt och rent. Allt genom en lucka i väggen i entrén.

Yvonne Björklunds eldröda kalufs glöder i dunklet. Och hon utstrålar både fast ödmjukhet och mjuk respekt. Professionell, helt enkelt.

– Gästerna kallar oss änglar, säger hon. Men det handlar om hänsyn, respekt. Många är svältfödda på det. Men den måste vara ömsesidig. Det är lätt att bli manipulerad, utnyttjad som volontär. Min utbildning är gedigen.

Yvonne gick Räddningsmissionens kurs. Och som mycket i hennes liv var det av en slump. "Fast det gäller ju att fånga tillfället" som hon säger. Och hon berättar:

– De sista åren av mina 30 som bibliotekarie var jag ansvarig för Bokbussen i Göteborg. En kvinna klev på och undrade vad vi gjorde av gamla tidskrifter. Kunde hon få ta hand om dem? Och så berättade hon om Trappanér. Jag blev genast nyfiken.

Verksamheten startade 2001. Huvudman är Baptistkyrkan i samverkan med de mobila, sociala teamen i Göteborg, Stadsmissionen, Vineyard och Räddningsmissionen.

Vid sidan av soppa och mackor serveras gourmémat ett par gånger i månaden som några av Göteborgs lyxkrogar skänker. Här erbjuds också fotvård och frisör. Ett 40-tal volontärer plus anställda får det hela att gå runt. Hit kommer kring hundra gäster per kväll varav cirka tio procent är kvinnor. För dem finns speciella "tjejträffar". Med vård- och skönhetsråd.

– Många kvinnor är illa ute, berättar Yvonne Björklund. Lider av beröringsskräck. De är ju extra sårbara. Sköra. Ofta misshandlade, utnyttjade och medberoende. Och samtidigt helt beroende av sina män. Vi kan vara en trygg punkt fram till klockan 23.

Yvonne Björklund är inte religiös men kallar sig kristen. Tror på kosmiska lagar; det godas kretslopp. "Vill göra en insats", säger hon. Byggd på det. Och sin breda livserfarenhet. "Jag har provat allt", lägger hon till. Och menar att hon är en riktig pragmatiker. Alltså; handling baserad på kunskap, erfarenhet. Mycket verkstad, som vi säger idag. Alltid nyfiken, äventyrlig och som sagt; en typisk storasyster.

– Min lillasyster Madeleine har emellanåt fått gå i mina fotspår. Det är jag som röjer väg. Sägar hon och skrattar.

Yvonne föddes 1938 i Stockholm med efternamnet Smiding. Pappa var militär med rötter i Skåne och familjen flyttade mycket. I början av 40-talet kom man till Göteborg. Yvonne glömmar aldrig mobbningen i skolan för att hon talade "så malligt". Alltså: stockholmska. Mamma arbetade i kostymateljén på Göteborgs Stadsteater och kom från en storbondesläkt i Norrland.

– Morfar var en av träpatronerna i Ångermanland.

Tidigt ville Yvonne Björklund bli lärare. Men ett sommarjobb som markvärdinna för SAS på Torslanda flygplats gav mersmak. Året var 1958. På den tiden var flyget omgivet med mycket glamour. Hon blev kvar.

– Allt var så tjustigt, minns Yvonne. Och trafiken inte så tät. Så sommar eller vinter var det antingen baddräkt eller skridskor som gällde. Mellan planen var det nämligen

branddammen som gällde, ha, ha. Annars minns jag att flygskatten var fem kronor.

Vid mitten av 60-talet var hon fast anställd på SAS. Liksom lillasyster Madeleine. Men Yvonne Björklund hade gjort ett mellanspel på Posten. Som administratör. Fast hon tröttnade. Ingen kul med alla poststadgar och järnvägsnät. Men tiden som lantbrevbärare på Hisingen minns hon med glädje. Då rena landet, säger hon. Och kommer på:

– Jag har fortfarande båtmössan kvar.

Så gifte hon sig och fick barn när hon inte pluggade på Universitetet med sikte på Bibliotekshögskolan i Borås. Kom in och blev senare anställd på Huvudbiblioteket vid Götaplatsen i Göteborg. Tjugofem år senare får hon guldklocka. Då har hon hunnit med biblioteket i Majorna och som ansvarig för Sjukhusbiblioteket på Sahlgrenska och Bokbussen. Kallar sig inte för inte "bokmissionär". Men, lägger hon till; "böcker kan aldrig ersätta en människa". Och talar om "avhumaniseringen" på dagens bibliotek om all teknik.

Några veckor senare sitter vi och pratar i den gamla, fina tjänstebostaden vid gräsmattorna på Östra Begravningsplatsen i Göteborg. Här har Yvonne Björklund sitt andra ideella engagemang: Frivilligcentralen Pärlan, "deltagarstyrd" i samarbete med SDN Örgryte, ABF och Sensus studieförbund. Yvonne Björklund sitter i styrelsen. Men framförallt sköter hon biblioteket som går i purpurrött och mest liknar en boudoir. Litet och intimt. Här finns omkring 500 volymer. Och mottot är "Köp en bok för 5 kronor, läs och lämna tillbaka så stödjer du Pärlan." Här pågår också många grupper som yoga, pyssel, internet, allsång, schack, måleri och dans. Populär är "Livet i fokus" – grupp i vuxendialog.

Och jag tänker att kontrasten mellan Trappanérs dunkla källarvalv, luggslitna gäster, stök och Pärlands ljusa idyll med hobbypysslande damer i rummet bredvid knappast kunde vara större. Ett andningshål? Säkert. Och Yvonne Björklund har fler. Som New York där hon har tillgång till en liten lya på Upper Westside. Dit reser hon ofta. Eller sommarveckorna

utanför Avignon i Frankrike. Som volontär. Där är hon sedan många år tillsammans med Nils, livskamraten.

– Vi jobbar ideellt med fransk byggnadsvård, berättar Yvonne Björklund. Vägar, broar ända från romarriket. Reparerar och restaurerar på gammalt vis. Samtidigt ger det oss en fantastisk språkträning. Och vilka handledare. Mycket vänsterfolk som stod på barrikaderna -68.

Hon har alltså fyllt 71. Varför inte njuta av livet utan elände och misär. Ja, varför söker hon sig till socialt utslagna och hemlösa. Varför? Yvonne Björklund verkar först inte förstå frågan. Svarar sedan:

– I min barndom var det alltid öppet hus hemma. Alla sorters människor. Så självklart.

Hon tror inte det finns några hopplösa fall. I alla fall kan man inte tänka så. Men misär. "Det är bara att se sig omkring" som hon säger. "Och behovet är enormt. Klart man ställer upp. Självklart. Jag har ju tid". Fast, fortsätter Yvonne Björklund:

– En del tycker det är knepigt att jag jobbar med socialt utslagna på Trappanér. Och menar att vi bara förlänger lidandet. "Varför inte Röda Korset?" Som om det vore finare. Men vem som helst kan ju trilla dit. Tappa fotfästet. Och om inte guldkant, så kan jag i alla fall ge en kant av silver på gästernas tillvaro. Jag mår bra när dom mår bra. Helt enkelt.

Yvonne Björklund har aldrig varit politiskt intresserad. Aktivt. Tror att det är ett otacksamt jobb. Ideellt arbete däremot "applåderas", som hon säger. "Tacksamt". "Och kyrkan har pengar". Men visst är hon besviken på stat och kommun. På anslagen. Säger:

– Dom blundar. Förlitar sig på frivilliga krafter. Ja, till och med annonserar efter volontärer. Det börjar bli som i USA. Jättetråkigt, tycker jag. Välfärden är ju något som stat och kommun ska erbjuda, ta han om. Egentligen.

Slutligen. Fick hon leva om sitt liv. Eller i nästa. Vad skulle hon då satsa på – göra annorlunda? Yvonne Björklund

skrattar och svarar utan att tveka:

– Då ska jag bli showdansare. À la Shirley Maclaine. Jag har alltid älskat att dansa.

orn.lindstrand[at]spray.se

Örn Lindstrand